Kur'an'dan Mesajlar: Bakara Suresi 286. Ayet

Bakara suresinin 286. ayetinin anlamını ve mesajlarını Kur'an-ı Kerim meallerinden yararlanarak açıklar. · Ayette vurgulanan insanın güç yetirebilirliği (teklif-i mâ lâ yutâk'ın olmaması), cüz'î irade, özgürlük ve bireysel sorumluluk ilkelerini yorumlar. · Bakara suresi 286. ayetin sonunda yer alan duaların müminin kulluk bilincindeki yerini değerlendirir.

HATIRLAYALIM

- Bakara suresi 286. ayet, 'Allah hiçbir kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemez' buyruğuyla ilahi adalet ve kolaylık ilkesini bildirir.
- 'Herkesin kazandığı iyilik kendi yararına (kesb), yaptığı kötülük de kendi zararınadır (iktisab)' ifadesi bireysel sorumluluğu vurgular.
- Ayetin sonunda unutma ve yanılmadan sorumlu tutulmama, ağır yük taşıtılmaması ve af, mağfiret, merhamet niyazları yer alır.

1 EŞLEŞTİRME

Bakara suresi 286. ayette geçen lafızları doğru anlamlarıyla eşleştiriniz.

Vüs'ahâ	Mâ Kesebet	Mektesebet	Ente Mevlânâ
Güç yetirebilme	Kazanılan iyilik	Yüklenilen kötülük	Dost ve koruyucu

c 1. Lâ yükellifullâhu nefsen illâ vüs'ahâ

a 2. Lehâ mâ kesebet

b 3. Ve aleyhâ mektesebet

d 4. Ente Mevlânâ

a) Herkesin kazandığı her iyilik kendi yararınadır (lehinedir)
b) Kişinin işlediği her kötülük kendi zararınadır (aleyhinedir)
c) Allah hiçbir kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemez
d) Sen bizim dostumuz, koruyucumuz, sahibimiz ve yardımcımızsın

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Bakara suresi 286. ayetin mesajlarıyla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

Âmenerrasûlü	Hata ve Unutma	Şahsilik	Üçlü Niyaz
Bakara 285-286	Sorumlu tutulmaz	Bireysel sorumluluk	Af, mağfiret, rahmet

	D	Y
Bakara suresinin 285 ve 286. ayetleri halk arasında 'Âmenerrasûlü' adıyla bilinir.	☑	☐
İslam'da unutarak veya yanılarak yapılan kasıtsız davranışlar kasten işlenen günahla bir tutulur.	☐	☑
Sorumluluğun şahsiliği ilkesi gereği hiç kimse başkasının işlediği günahtan hesaba çekilmez.	☑	☐
Ayette müminler 'Bizi affet, bizi bağışla, bize merhamet et!' diyerek Allah'ın rahmetine sığınırlar.	☑	☐

3 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

'Allah kimseye gücünün üstünde yük yüklemez' ilkesi ile 'Herkesin kazandığı iyilik kendi lehine, kötülük kendi aleyhinedir'

İnsanın sorumlu tutulması için o işe gücünün yetmesi ve

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Bakara suresi 286. ayet ilkelerine göre İslam'da yolcuların namazlarını kısaltabilmesi ve hastaların orucu erteleyebilmesi

BAKARA 286 · TEKLİFTE GÜÇ YETİREBİLİRLİK VE RUHSAT

İlahi Adalet İlkesi	İbadette Kolaylık (Ruhsat)
Kapasite aşan yük yüklenmez	Yolculuk ve hastalıkta kolaylık

A) İlahi teklifin insanın güç yetirebilme kapasitesiyle sınırlı olmasıyla
B) İnsanın davranışlarında hiçbir seçme özgürlüğünün bulunmamasıyla
C) Sorumluluğun yalnızca yaşlılık döneminde başlamasıyla
D) Kötülüklerin insan fıtratına uygun biçimde kolayca kazanılmasıyla

5 KISA CEVAP

Ayette iyiliklerin kazanılması için 'kesb', kötülüklerin işlenmesi için 'iktisab' kavramlarının seçilmesinin hikmetini kısaca açıklayınız.

KESB (İYİLİK) VE İKTİSAB (KÖTÜLÜK) FARKI

Kesb: Fıtrata uygun iyiliğin kolayca kazanılması (en az 10 kat mükâfat)

İktisab: Fıtrata aykırı kötülüğün nefsi zorlayarak yüklenilmesi (bire bir karşılık)

İyilik fıtrata uygun olduğundan kolayca kazanılır (kesb); kötülük.

6 TABLOYU TAMAMLA

Bakara suresi 286. ayetteki kavram ve dua bölümlerini açıklamalarına göre tamamlayınız.

Kavram / Dua Bölümü	Temel Anlamı	Kulluk Bilincindeki Yeri
Mükellef	Akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış birey	Dinî emir ve yasaklardan sorumlu tutulma
Cüz'î İrade	İnsandaki seçme ve tercih etme kabiliyeti	İyilik ve kötülükten bizzat sorumlu olma
Va'fu annâ	Rabbimiz! Bizi affet (günahlarımızı sil)	Hata ve kusurlardan tövbeyle arınma
Verhamnâ	Rabbimiz! Bize merhamet et	İlahi rahmetle korunma ve iyiliğe yönelme

7 SIRALAMA

Görseldeki Bakara suresi 286. ayetin mealinde yer alan ilke ve duaları ayetteki geçiş sırasına diziniz.

1. Güç Sınırı	2. Kesb/İktisab	3. Hata Duası	4. Rahmet
Kapasite ölçüsü	Lehine ve aleyhine	Ağır yükten sığınma	Af, bağış ve nusret

3 Unutma veya hataya düşme durumunda sorumlu tutulmama ve ağır yük yüklenmemesi için dua edilmesi

4 Affedilme, bağışlanma, merhamet edilme ve inkârcılara karşı yardım dilenmesiyle ayetin tamamlanması

2 Herkesin kazandığı iyiliğin kendi yararına, yaptığı kötülüğün kendi zararına olduğunun vurgulanması

1 Allah'ın hiçbir kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemeyeceğinin bildirilmesi

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki 'Herkesin kazandığı iyilik kendi yararına, yaptığı kötülük de kendi zararınadır' buyruğu hangi yanlış anlayışı kesin olarak reddeder?

CÜZ'Î İRADE VE BİREYSEL SORUMLULUK İLKESİ

"Herkesin kazandığı iyilik kendi lehine, kötülük kendi aleyhinedir."

Suçu kadere yükleyen Cebriyye (yazgıcılık) anlayışı reddedilir.

A) Suçu kadere yükleyen Cebriyye (yazgıcılık) anlayışını

B) İnsanın cüz'î iradeye ve seçme özgürlüğüne sahip olduğu görüşünü

C) Allah'ın kullarına karşı adaletli ve merhametli olduğu inancını

D) İbadetlerde güç yetirebilirliğin esas alındığı ilkesini

9 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları yazarak anahtar kelimeyi bulunuz.

İnsanın iki seçenekten birini tercih etme gücü ve kabiliyeti (5 harf)	İ R A D E
İnsanın doğuştan iyiliğe ve tevhide yatkın temiz yaratılışı (6 harf)	F I T R A T
Zorluk ve zaruret hâllerinde dinin tanıdığı kolaylık (6 harf)	R U H S A T
Allah'ın her şeyi bir ölçü ve uyuma göre takdir etmesi (5 harf)	K A D E R
Dinî emir ve yasaklardan sorumlu tutulan akıllı ve ergen kimse (8 harf)	M Ü K E L L E F

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

İRADE

10 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki kavramlarla tamamlayınız.

MÜKELLEFİYET, TEKLİF, RUHSAT VE MEVLÂ KAVRAMLARI

Teklif (Dinî Yükümlülük) · Ruhsat (Kolaylık) · Mevlâ (Koruyucu Dost)

İslam dini zorlaştırmayı değil kolaylaştırmayı esas alır.

azimet · teklif · Mevlâ · ruhsat

1. Allah'ın kullarına emir ve yasaklar yoluyla yüklediği dinî sorumluluğa **teklif** denir.
2. Hastalık ve yolculuk gibi zorluk hâllerinde dinin tanıdığı kolaylıklara **ruhsat** adı verilir.
3. Bakara suresi 286. ayetin sonunda 'Sen bizim **Mevlâ**'mızsın (dostumuz ve koruyucumuzsun)' diye dua edilir.

11 EŞLEŞTİRME

Ayetteki dua cümlelerini ve kavramları karşılıklarıyla eşleştiriniz.

Va'fu annâ	Vağfir lenâ	Verhamnâ	Fıtrat
Günahlarımızı sil	Kusurumuzu ört	Bize merhamet et	İyiliğe yatkın öz

d 1. Unutursak veya hataya düşersek

c 2. Bize ağır bir yük (ısr) yükleme

a 3. Vağfir lenâ

b 4. Fıtrat

a) Kusurlarımızı örtüp bizi bağışla anlamındaki yakarış

b) İnsanın doğuştan iyiliğe ve tevhide yatkın yaratılışı

c) Önceki kavimlere verilen zor hükümlerden korunma duası

d) Kasıtsız yanılgılardan dolayı hesaba çekilmeme niyazı

12 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

İrade, kader ve Bakara suresi 286. ayetle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Akıl sağlığı yerinde olmayanlar ve çocukluk çağındakiler dinen mükellef sayılmaz.	✓	
Oruçlu olduğunu unutarak yemek yiyen kişinin orucunun bozulmaması bu ayetteki duayla ilişkilidir.	✓	
Bakara suresi 286. ayette yalnızca dünyevi zenginlik ve mal biriktirme duası yer alır.		✓
Mümin önce iradesiyle çaba gösterir, ardından acziyetini bilerek Rabbine dua ve tevekkül eder.	✓	